Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 9ης Δεκεμβρίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Κατασκευή, παρουσίαση και πώληση προϊόντων καπνού – Οδηγία 2014/40/ΕΕ – Επισήμανση και συσκευασία – Άρθρο 8, παράγραφος 8 – Προειδοποιήσεις για την υγεία οι οποίες πρέπει να αναγράφονται σε κάθε μονάδα συσκευασίας και εξωτερική συσκευασία προϊόντος καπνού – Αυτόματος πωλητής πακέτων τσιγάρων – Προειδοποιήσεις για την υγεία οι οποίες εξωτερικώς δεν είναι ορατές – Απεικονίσεις μονάδων συσκευασίας – Έννοια των "εικόνων" της μονάδας συσκευασίας και κάθε εξωτερικής συσκευασίας που απευθύνονται σε καταναλωτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Στην υπόθεση C-370/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) με απόφαση της 25ης Ιουνίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Αυγούστου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

Pro Rauchfrei eV

κατά

JS e.K.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύουσα του τετάρτου τμήματος, S. Rodin (εισηγητή) και N. Piçarra, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο JS e.K., εκπροσωπούμενος από τον A. Meisterernst, Rechtsanwalt,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον C. Hödlmayr και την I. Rubene,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφοι 3 και 8, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 127, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Pro Rauchfrei eV και του JS e.K. λόγω της χρήσης από τον JS e.K. αυτόματων πωλητών πακέτων τσιγάρων οι οποίοι δεν επιτρέπουν στον καταναλωτή να βλέπει τις αναγραφόμενες στις συσκευασίες των τσιγάρων προειδοποιήσεις για την υγεία.

Το νομικό πλαίσιο

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 21 έως 24 της οδηγίας 2014/40 έχουν ως εξής:

«(21) Σύμφωνα με τους στόχους της παρούσας οδηγίας, δηλαδή να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για προϊόντα καπνού και συναφή προϊόντα, με βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας, ιδίως για τους νέους, και σύμφωνα με τη [σύσταση 2003/54/ΕΚ του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την πρόληψη του καπνίσματος και με πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της καταπολέμησής του (ΕΕ 2003, L 22, σ. 31)], τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να αποτρέπουν την πώληση αυτών των προϊόντων σε παιδιά και εφήβους, εγκρίνοντας τα κατάλληλα μέτρα για τη θέσπιση και την επιβολή ορίων ηλικίας.

(22) Εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των εθνικών διατάξεων που διέπουν την επισήμανση των προϊόντων καπνού, ιδίως όσον αφορά τη χρήση των συνδυασμένων προειδοποιήσεων για την υγεία που συνίστανται σε εικόνα και κείμενο, τις πληροφορίες για τις υπηρεσίες απεξάρτησης από το κάπνισμα και τα διαφημιστικά στοιχεία μέσα και πάνω σε μονάδες συσκευασίας.

(23) Οι διαφορές αυτές ενδέχεται να δημιουργήσουν φραγμούς στο εμπόριο και να εμποδίσουν την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς όσον αφορά τα προϊόντα καπνού και θα πρέπει, κατά συνέπεια, να εξαλειφθούν. Επίσης, οι καταναλωτές σε ορισμένα κράτη μέλη ενδέχεται να είναι καλύτερα ενημερωμένοι σχετικά με τους κινδύνους που ενέχουν για την υγεία τα προϊόντα καπνού απ' ό,τι οι καταναλωτές σε άλλα κράτη μέλη. Χωρίς περαιτέρω δράση σε επίπεδο Ένωσης, οι υφιστάμενες ανισότητες είναι πιθανόν να αυξηθούν τα επόμενα χρόνια.

(24) Είναι επίσης αναγκαία η προσαρμογή των διατάξεων που αφορούν την επισήμανση, ώστε να ευθυγραμμιστούν οι κανόνες που εφαρμόζονται σε επίπεδο Ένωσης με τις διεθνείς εξελίξεις. Για παράδειγμα, οι κατευθυντήριες γραμμές της [σύμβασης-πλαισίου της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας για τον έλεγχο του καπνού] για τη συσκευασία και

επισήμανση των προϊόντων καπνού προβλέπουν την τοποθέτηση μεγάλων εικονογραφικών προειδοποιήσεων και στις δύο κύριες επιφάνειες προβολής στοιχείων, την υποχρεωτική αναγραφή πληροφοριών για την απεξάρτηση από το κάπνισμα και την εφαρμογή αυστηρών κανόνων για τις παραπλανητικές πληροφορίες. Οι διατάξεις για τις παραπλανητικές πληροφορίες θα συμπληρώνουν τη γενική απαγόρευση των παραπλανητικών εμπορικών πρακτικών των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές, η οποία προβλέπεται στην [οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών 97/7/ΕΚ, 98/27/ΕΚ, 2002/65/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (“Οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές”) (ΕΕ 2005, L 149, σ 22)].»

4 Το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν:

[…]

β) ορισμένες πτυχές της επισήμανσης και της συσκευασίας των προϊόντων καπνού, συμπεριλαμβανομένων των προειδοποιήσεων για την υγεία που πρέπει να αναγράφονται στις μονάδες συσκευασίας των προϊόντων καπνού και σε κάθε εξωτερική συσκευασία, καθώς και των χαρακτηριστικών ιχνηλασιμότητας και ασφάλειας που εφαρμόζονται σε προϊόντα καπνού για να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωσή τους με την παρούσα οδηγία,

[…]

προκειμένου να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς για τον καπνό και τα συναφή προϊόντα, λαμβάνοντας ως βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, ιδίως για τους νέους, και να τηρηθούν οι υποχρεώσεις της Ένωσης κατά τη [σύμβαση-πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον έλεγχο του καπνού].»

5 Κατά το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Ορισμοί»:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

33) “συνδυασμένη προειδοποίηση για την υγεία”: προειδοποίηση για την υγεία που αποτελείται από συνδυασμό λεκτικής προειδοποίησης και αντίστοιχης φωτογραφίας ή εικόνας, όπως προβλέπεται στην παρούσα οδηγία,

[…]

40) “διάθεση στην αγορά”: η διάθεση προϊόντων, ανεξαρτήτως του τόπου παρασκευής τους, σε καταναλωτές που βρίσκονται στην Ένωση, με ή χωρίς πληρωμή, συμπεριλαμβανομένης της εξ αποστάσεως πώλησης· […]

[…]».

6 Ο τίτλος ΙΙ της οδηγίας 2014/40, ο οποίος επιγράφεται «Προϊόντα καπνού», περιέχει το κεφάλαιο ΙΙ, το οποίο τιτλοφορείται «Επισήμανση και συσκευασία». Το άρθρο 8 της οδηγίας, το οποίο περιλαμβάνεται στο εν λόγω κεφάλαιο και φέρει τον τίτλο «Γενικές διατάξεις», ορίζει στις παραγράφους 1, 3 και 8 τα εξής:

«1. Κάθε μονάδα συσκευασίας προϊόντος καπνού και κάθε εξωτερική συσκευασία φέρει τις προειδοποιήσεις για την υγεία που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο, στην επίσημη γλώσσα ή στις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους στην αγορά του οποίου διατίθεται το προϊόν.

[…]

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι προειδοποιήσεις για την υγεία στη μονάδα συσκευασίας και σε κάθε εξωτερική συσκευασία τυπώνονται κατά τρόπον ώστε να μην μπορούν να αφαιρεθούν, είναι ανεξίτηλες και πλήρως ορατές, καθώς επίσης και ότι δεν κρύβονται εν μέρει ή εξ ολοκλήρου ούτε διακόπτονται από φορολογικά επισήματα, ετικέτες αναγραφής της τιμής, χαρακτηριστικά ασφαλείας, περιτυλίγματα, καλύμματα, κουτιά ή άλλα αντικείμενα, όταν τα προϊόντα καπνού διατίθενται στην αγορά. Στις μονάδες συσκευασίας προϊόντων καπνού, πλην των τσιγάρων και του καπνού για στριφτά τσιγάρα σε σακουλάκια, οι προειδοποιήσεις για την υγεία μπορούν να επικολλούνται με αυτοκόλλητα, υπό τον όρο ότι τα αυτοκόλλητα αυτά δεν μπορούν να αφαιρεθούν. Οι προειδοποιήσεις για την υγεία παραμένουν ανέπαφες με το άνοιγμα της μονάδας συσκευασίας, εκτός από τα πακέτα με αρθρωτό καπάκι, όταν οι προειδοποιήσεις για την υγεία μπορούν να σκιστούν με το άνοιγμα του πακέτου, αλλά μόνο με τρόπο που εξασφαλίζει τη γραφιστική ακεραιότητα και την ορατότητα του κειμένου, των φωτογραφιών και των πληροφοριών για την απεξάρτηση από το κάπνισμα.

[…]

8. Οι εικόνες της μονάδας συσκευασίας και κάθε εξωτερικής συσκευασίας που απευθύνονται σε καταναλωτές στην Ένωση συμμορφώνονται με τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου.»

7 Το άρθρο 10 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο τιτλοφορείται «Συνδυασμένες προειδοποιήσεις για την υγεία για προϊόντα καπνού για κάπνισμα», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε μονάδα συσκευασίας και κάθε εξωτερική συσκευασία προϊόντων καπνού για κάπνισμα φέρει συνδυασμένες προειδοποιήσεις για την υγεία. Οι συνδυασμένες προειδοποιήσεις για την υγεία:

α) περιέχουν τις λεκτικές προειδοποιήσεις που παρατίθενται στο παράρτημα Ι και αντίστοιχη έγχρωμη φωτογραφία που καθορίζεται στη βιβλιοθήκη εικόνων του παραρτήματος ΙΙ [το οποίο τιτλοφορείται “Βιβλιοθήκη εικόνων (συνδυασμένων προειδοποιήσεων για την υγεία)”]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

8 Ο JS, ο οποίος είναι διαχειριστής δύο καταστημάτων σούπερ μάρκετ στο Μόναχο (Γερμανία), έχει εγκατεστημένους στα ταμεία των εν λόγω καταστημάτων, από τις 20 Μαΐου 2017, αυτόματους πωλητές πακέτων τσιγάρων. Τα πακέτα των τσιγάρων τοποθετούνταν στο εσωτερικό των αυτόματων πωλητών και, ως εκ τούτου, δεν ήταν ορατά στους πελάτες. Στα κουμπιά επιλογής

των αυτόματων πωλητών υπήρχαν βεβαίως γραφικές απεικονίσεις οι οποίες αντιστοιχούσαν σε διάφορες μάρκες τσιγάρων, χωρίς, όμως, να εμφαίνονται οι εκ του νόμου προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία.

9 Ο πελάτης, προκειμένου να αγοράσει ένα πακέτο τσιγάρων, ζητούσε από τον υπάλληλο του ταμείου να θέσει σε λειτουργία τον αυτόματο πωλητή. Στη συνέχεια, έπρεπε ο ίδιος ο πελάτης να πιέσει το κουμπί που αντιστοιχούσε στη μάρκα των τσιγάρων της επιλογής του, προκειμένου το πακέτο να προωθηθεί απευθείας στον κυλιόμενο ιμάντα του ταμείου, για να μπορέσει να το πληρώσει.

10 Η Pro Rauchfrei είναι μη κερδοσκοπική οργάνωση η οποία υπερασπίζεται τα δικαιώματα των παθητικών καπνιστών. Η εν λόγω οργάνωση άσκησε αγωγή ενώπιον του Landgericht München I (πρωτοδικείου Μονάχου Ι, Γερμανία) με την οποία ζητούσε να απαγορευτεί στον JS να προσφέρει προς πώληση προϊόντα καπνού, και ιδίως τσιγάρα, μέσω μηχανήματος το οποίο κατά την προσφορά του προϊόντος προς πώληση αποκρύπτει από τον καταναλωτή τις προειδοποιήσεις για την υγεία που φέρουν οι μονάδες συσκευασίας και κάθε εξωτερική συσκευασία προϊόντων καπνού. Επικουρικώς, ζητούσε να απαγορευτεί στον JS να προσφέρει προς πώληση τέτοια προϊόντα μέσω μηχανήματος επί του οποίου είναι τοποθετημένες μόνον οι εικόνες των μονάδων συσκευασίας των τσιγάρων, χωρίς τις προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία.

11 Το Landgericht München I (πρωτοδικείο Μονάχου Ι) απέρριψε την προσφυγή.

12 Η Pro Rauchfrei άσκησε έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του Oberlandesgericht München (εφετείου Μονάχου, Γερμανία), η οποία επίσης απορρίφθηκε. Κατόπιν αυτού, αποφάσισε να προσφύγει στο αιτούν δικαστήριο, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία), ασκώντας αίτηση αναιρέσεως (Revision) κατά της εν λόγω αποφάσεως.

13 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η ευδοκίμηση της αιτήσεως αναιρέσεως (Revision) εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, και του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40.

14 Όσον αφορά το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40, το αιτούν δικαστήριο διατυπώνει αμφιβολίες σχετικά με την εννοιολογική σημασία του όρου «διάθεση στην αγορά» και σχετικά με το περιεχόμενο της προβλεπόμενης στην εν λόγω διάταξη απαγόρευσης όσον αφορά την απόκρυψη των προειδοποιήσεων από «άλλα αντικείμενα».

15 Το εν λόγω δικαστήριο διερωτάται αν στην έννοια του όρου «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 εμπίπτουν γραφικές απεικονίσεις όπως αυτές που έχουν τοποθετηθεί στα κουμπιά των επίμαχων αυτόματων πωλητών. Διερωτάται επίσης αν, στην περίπτωση αυτή, πληρούνται οι απαιτήσεις του εν λόγω άρθρου, δεδομένου ότι καταναλωτής, πριν ολοκληρώσει την αγορά του προϊόντος, λαμβάνει από τον αυτόματο πωλητή μονάδα συσκευασίας η οποία φέρει τις νομοθετικά προβλεπόμενες προειδοποιήσεις. Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, ο καταναλωτής μπορεί να συνδέσει γραφική απεικόνιση τοποθετημένη σε αυτόματο πωλητή όπως ο επίμαχος στην υπόθεση της κύριας δίκης με μονάδα συσκευασίας τσιγάρων λόγω του σχεδιασμού της από απόψεως περιγράμματος, αναλογιών, χρωμάτων και λογοτύπου, ακόμη και στην περίπτωση που αυτή δεν αποτελεί πιστή απεικόνιση της εν λόγω συσκευασίας. Ωστόσο, με την παραλαβή του πακέτου των τσιγάρων από τον αυτόματο πωλητή, ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να το εξετάσει και να λάβει γνώσει των προβλεπόμενων προειδοποιήσεων για την υγεία πριν συνάψει τη σύμβαση της πώλησης.

16 Στο πλαίσιο αυτό, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Περιλαμβάνεται στην έννοια του όρου “διάθεση στην αγορά”, που χρησιμοποιείται στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40, η προσφορά προϊόντων καπνού μέσω αυτόματων πωλητών που γίνεται με τρόπο κατά τον οποίο οι ευρισκόμενες εντός των πωλητών αυτών συσκευασίες τσιγάρων φέρουν μεν τις νομοθετικά προβλεπόμενες προειδοποιήσεις, πλην όμως οι εν λόγω συσκευασίες βρίσκονται αρχικά εντός των αυτόματων πωλητών, χωρίς να είναι ορατές για τον καταναλωτή, και οι προειδοποιήσεις που φέρουν καθίστανται ορατές το πρώτον όταν ο αυτόματος πωλητής ενεργοποιηθεί από τον πελάτη, αφού έχει προηγουμένως τεθεί σε λειτουργία από το προσωπικό του ταμείου και η συσκευασία τσιγάρων προωθηθεί στον ιμάντα του ταμείου ήδη πριν από τη διαδικασία πληρωμής;

2) Καλύπτει η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2014/40 απαγόρευση αποκρύψεως των προειδοποιήσεων “από άλλα αντικείμενα” και την περίπτωση στην οποία, στο πλαίσιο παρουσιάσεως των προϊόντων μέσω αυτόματου πωλητή, αποκρύπτεται εξ ολοκλήρου η συσκευασία καπνού;

3) Πρόκειται για “εικόνες της μονάδας συσκευασίας” κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 και στην περίπτωση που δεν υπάρχει μεν πιστή απεικόνιση της αρχικής συσκευασίας, πλην όμως ο καταναλωτής συνδέει την εικόνα με συσκευασία καπνού λόγω του σχεδιασμού της από απόψεως περιγράμματος, αναλογιών, χρωμάτων και λογοτύπου;

4) Αρκεί για την τήρηση των απαιτήσεων του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 να έχει ο καταναλωτής τη δυνατότητα να δει πραγματικά πριν από τη σύναψη της συμβάσεως πωλήσεως τη συσκευασία τσιγάρων με τις προβλεπόμενες προειδοποιήσεις ανεξάρτητα από τη χρησιμοποιούμενη απεικόνιση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

17 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξεταστεί πρώτο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι εικόνες οι οποίες δεν αποτελούν πιστή απεικόνιση μονάδας συσκευασίας τσιγάρων, αλλά τις οποίες ο καταναλωτής μπορεί να συνδέσει με τέτοια συσκευασία λόγω του σχεδιασμού τους από απόψεως περιγράμματος, αναλογιών, χρωμάτων και λογοτύπου, συνιστούν «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» κατά την εν λόγω διάταξη.

18 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, οι εικόνες της μονάδας συσκευασίας και κάθε εξωτερικής συσκευασίας προϊόντος καπνού που απευθύνονται σε καταναλωτές στην Ένωση πρέπει να συμμορφώνονται με τις διατάξεις του τίτλου II, κεφάλαιο II, της εν λόγω οδηγίας.

19 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/40, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο ΙΙ, κεφάλαιο ΙΙ, αυτής, κάθε μονάδα συσκευασίας προϊόντος καπνού και κάθε εξωτερική συσκευασία φέρει τις προειδοποιήσεις για την υγεία που προβλέπονται στο εν λόγω κεφάλαιο, στην επίσημη γλώσσα ή στις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους στην αγορά του οποίου διατίθεται το προϊόν.

20 Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 1, αυτής, προκύπτει ότι όλες οι εικόνες της μονάδας συσκευασίας και κάθε εξωτερικής συσκευασίας που απευθύνονται σε καταναλωτές στην Ένωση πρέπει να φέρουν τις προβλεπόμενες στις διατάξεις του τίτλου ΙΙ, κεφάλαιο ΙΙ, της οδηγίας 2014/40 προειδοποιήσεις για την υγεία.

21 Πλην όμως, η έννοια «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» δεν ορίζεται ούτε στο εν λόγω άρθρο ούτε και σε άλλη διάταξη της ως άνω οδηγίας.

22 Συναφώς, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 58 των προτάσεών του, ελλείψει τέτοιου ορισμού, ο προσδιορισμός της σημασίας και του περιεχομένου όρων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το σύνηθες νόημά τους στην καθημερινή γλώσσα, λαμβανομένων ταυτόχρονα υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου αυτοί χρησιμοποιούνται και των σκοπών που επιδιώκει η ρύθμιση της οποίας αποτελούν τμήμα (πρβλ. απόφαση της 22ας Απριλίου 2021, Austrian Airlines, C-826/19, EU:C:2021:318, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

23 Όσον αφορά, πρώτον, τη συνήθη έννοια του όρου «εικόνα», ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει, στο σημείο 59 των προτάσεών του, ότι η έννοια αυτή καλύπτει τη μίμηση της μορφής του αντικειμένου που αναπαριστά και όχι αποκλειστικά την πιστή απεικόνισή του. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι οι όροι που χρησιμοποιεί ο νομοθέτης της Ένωσης στην απόδοση του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, παραδείγματος χάριν, στην ισπανική γλώσσα («imagen»), τη γερμανική γλώσσα («Bild»), την αγγλική γλώσσα («image»), τη γαλλική γλώσσα («image») ή και την πολωνική γλώσσα («wygląd»), καλύπτουν εννοιολογικά, στις διαφορετικές αυτές γλωσσικές αποδόσεις, τη μίμηση του περιγράμματος, των αναλογιών, των χρωμάτων και των σχημάτων του αντικειμένου που απεικονίζεται.

24 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι ο όρος «εικόνα», κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου, περιλαμβάνει βεβαίως τις πιστές απεικονίσεις των μονάδων συσκευασίας προϊόντων καπνού, πλην όμως, δεν περιορίζεται σε αυτές.

25 Δεύτερον, η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από την ανάλυση του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40. Από το γεγονός ότι το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας φέρει τον τίτλο «Βιβλιοθήκη εικόνων (συνδυασμένων προειδοποιήσεων για την υγεία)» προκύπτει ότι ο όρος «εικόνα» περιλαμβάνει συνδυασμένες προειδοποιήσεις για την υγεία οι οποίες, κατά τον οικείο ορισμό του άρθρου 2, σημείο 33, της εν λόγω οδηγίας, δεν αποτελούνται μόνον από φωτογραφίες, αλλά και από λεκτικές προειδοποιήσεις και εικόνες. Ως εκ τούτου, ο συγκεκριμένος όρος δεν μπορεί να εκληφθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει μόνον τις φωτογραφίες των μονάδων συσκευασίας.

26 Τρίτον, μια ευρεία ερμηνεία του όρου «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 υπό την έννοια ότι αυτός δεν καλύπτει μόνον την πιστή απεικόνιση της μονάδας συσκευασίας, αλλά και τις εικόνες τις οποίες οι καταναλωτές συνδέουν με αυτή, συνάδει με τους σκοπούς της εν λόγω οδηγίας και, ειδικότερα, με τον σκοπό του άρθρου 8 αυτής.

27 Συγκεκριμένα, αφενός, η οδηγία 2014/40 επιδιώκει, κατά το άρθρο της 1, διττό σκοπό, ο οποίος συνίσταται στη διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς των προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων, με σημείο αφετηρίας ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας, ιδίως των νέων (απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2019, Planta Tabak, C-220/17, EU:C:2019:76, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Προς τον σκοπό αυτόν, η εν λόγω οδηγία σκοπεί στην προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά, μεταξύ άλλων, με ορισμένες πτυχές της επισήμανσης και της συσκευασίας των προϊόντων καπνού, συμπεριλαμβανομένων των προειδοποιήσεων για την υγεία που πρέπει να αναγράφονται στις μονάδες συσκευασίας των προϊόντων καπνού και σε κάθε εξωτερική συσκευασία, καθώς και των χαρακτηριστικών ιχνηλασιμότητας και ασφάλειας που εφαρμόζονται σε προϊόντα καπνού για να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση των κρατών μελών με αυτή.

28 Αφετέρου, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 63 των προτάσεών του, παρατηρείται ότι το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 σκοπό έχει, ιδίως, να εμποδίσει την καταστρατήγηση του κανόνα που διατυπώνεται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, αυτής, κατά τον οποίο κάθε μονάδα συσκευασίας προϊόντος καπνού πρέπει να φέρει τις προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία. Συγκεκριμένα, το άρθρο 8, παράγραφος 3, της οδηγίας διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του κανόνα αυτού, απαγορεύοντας την απόκρυψη ή τη διακοπή των προειδοποιήσεων. Το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, την περίπτωση κατά την οποία ένας λιανοπωλητής επιχειρεί να αποφύγει την εμφάνιση των προβλεπόμενων προειδοποιήσεων για την υγεία στο σημείο πώλησης εμφανίζοντας, αντί των μονάδων συσκευασίας που φέρουν τις προειδοποιήσεις αυτές, εικόνες των εν λόγω μονάδων συσκευασίας χωρίς προειδοποιήσεις. Συνεπώς, επιβάλλοντας να φέρουν και οι εικόνες της συσκευασίας καπνού τις προειδοποιήσεις για την υγεία, το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 επιδιώκει την αποτροπή αυτού του ενδεχομένου, διασφαλίζοντας, κατά παρόμοιο τρόπο με το άρθρο 8, παράγραφος 3, την αποτελεσματικότητα του κανόνα του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας.

29 Οι προειδοποιήσεις για την υγεία που προβλέπονται στις διατάξεις του τίτλου II, κεφάλαιο II, της οδηγίας 2014/40 έχουν, μεταξύ άλλων, σκοπό να ενημερώσουν πληρέστερα ως προς τους κινδύνους που διατρέχει η υγεία από την κατανάλωση προϊόντων καπνού, να προκαλέσουν έντονη και διαρκή συναισθηματική αντίδραση και να παρακινήσουν κατ' αυτόν τον τρόπο τους καταναλωτές των προϊόντων αυτών να μειώσουν ή να σταματήσουν την κατανάλωση, και ιδιαίτερα όσον αφορά πιο ευάλωτα άτομα, όπως τα πρόσωπα με χαμηλό επίπεδο βασικών γνώσεων, τα παιδιά και τους νέους (πρβλ. απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, Philip Morris Brands κ.λπ., C-547/14, EU:C:2016:325, σκέψη 204).

30 Πλην όμως, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, μια εικόνα την οποία ο καταναλωτής συνδέει με μονάδα συσκευασίας προϊόντων καπνού μπορεί, όπως και μια πιστή απεικόνιση, να προκαλέσει την επιθυμία πραγματοποίησης αγοράς, την οποία ωστόσο επιδιώκουν να αποτρέψουν οι προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία. Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι μια ευρεία ερμηνεία του διαλαμβανόμενου στο άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 όρου «εικόνες της μονάδας συσκευασίας», υπό την έννοια ότι σε αυτόν εμπίπτει επίσης και μια τέτοια εικόνα, οδηγεί στην επιβολή της υποχρέωσης αναγραφής των προειδοποιήσεων υγείας στην εικόνα αυτή, υποχρέωση η οποία συμβάλλει στο επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα και, ως εκ τούτου, στην προστασία της ανθρώπινης υγείας.

31 Επομένως, ο όρος «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» του άρθρου 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καταλαμβάνει επίσης και τις εικόνες τις οποίες ο καταναλωτής συνδέει με τέτοιες μονάδες συσκευασίας λόγω του σχεδιασμού τους από απόψεως περιγράμματος, αναλογιών, χρωμάτων και λογοτύπου. Αντιθέτως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει αν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι εικόνες που αναπαριστούν μάρκες τσιγάρων στα κουμπιά επιλογής των επίμαχων στην εν λόγω υπόθεση αυτόματων πωλητών συνιστούν εικόνες τις οποίες, λόγω του σχεδιασμού τους, ο καταναλωτής συνδέει με μονάδες συσκευασίας προϊόντων καπνού.

32 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι εικόνες οι οποίες δεν αποτελούν πιστή απεικόνιση μονάδας συσκευασίας τσιγάρων, αλλά τις οποίες ο καταναλωτής μπορεί να συνδέσει με τέτοια συσκευασία λόγω του σχεδιασμού τους από απόψεως περιγράμματος, αναλογιών, χρωμάτων και λογοτύπου, συνιστούν «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» κατά την εν λόγω διάταξη.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

33 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξεταστεί δεύτερο, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι εικόνα πακέτου τσιγάρων η οποία εμπίπτει στη διάταξη αυτή, αλλά δεν φέρει τις προβλεπόμενες στον τίτλο II, κεφάλαιο II, της οδηγίας προειδοποιήσεις για την υγεία, συνάδει, παρά ταύτα, με την εν λόγω διάταξη, εφόσον ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να δει τις εν λόγω προειδοποιήσεις επί του πακέτου των τσιγάρων στο οποίο παραπέμπει η εν λόγω εικόνα, πριν το αγοράσει.

34 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40, οι εικόνες της μονάδας συσκευασίας και κάθε εξωτερικής συσκευασίας που απευθύνονται σε καταναλωτές της Ένωσης πρέπει να συμμορφώνονται με τις διατάξεις του τίτλου II, κεφάλαιο II, της οδηγίας αυτής και, ως εκ τούτου, πρέπει να φέρουν τις προβλεπόμενες στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού προειδοποιήσεις για την υγεία.

35 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 73 των προτάσεών του, ο εν λόγω κανόνας απαγορεύει τη χρήση εικόνων που απευθύνονται σε καταναλωτές στην Ένωση και δεν φέρουν τις προβλεπόμενες προειδοποιήσεις για την υγεία, ανεξαρτήτως της διαδικασίας αγοράς των προϊόντων τα οποία αφορούν οι εικόνες.

36 Ως εκ τούτου, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι εικόνα πακέτου τσιγάρων η οποία εμπίπτει στη διάταξη αυτή, αλλά δεν φέρει τις προβλεπόμενες στον τίτλο II, κεφάλαιο II, της οδηγίας προειδοποιήσεις για την υγεία, δεν συνάδει με την εν λόγω διάταξη, ακόμη και στην περίπτωση που ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να δει τις εν λόγω προειδοποιήσεις επί του πακέτου των τσιγάρων στο οποίο παραπέμπει η εν λόγω εικόνα, πριν το αγοράσει.

Επί του πρώτου και του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

37 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο τρίτο και στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο πρώτο και στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού και συναφών προϊόντων και την κατάργηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ, έχει την έννοια ότι εικόνες οι οποίες δεν αποτελούν πιστή απεικόνιση μονάδας συσκευασίας τσιγάρων, αλλά τις οποίες ο καταναλωτής μπορεί να συνδέσει με τέτοια συσκευασία λόγω του σχεδιασμού τους από απόψεως περιγράμματος, αναλογιών, χρωμάτων και λογοτύπου, συνιστούν «εικόνες της μονάδας συσκευασίας» κατά την εν λόγω διάταξη.**

2) **Το άρθρο 8, παράγραφος 8, της οδηγίας 2014/40 έχει την έννοια ότι εικόνα πακέτου τσιγάρων η οποία εμπίπτει στη διάταξη αυτή, αλλά δεν φέρει τις προβλεπόμενες στον τίτλο II, κεφάλαιο II, της οδηγίας προειδοποιήσεις για την υγεία, δεν συνάδει με την εν λόγω διάταξη, ακόμη και στην περίπτωση που ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να δει τις εν λόγω προειδοποιήσεις επί του πακέτου των τσιγάρων στο οποίο παραπέμπει η εν λόγω εικόνα, πριν το αγοράσει.**

(υπογραφές)